

Oskar Bereck elrablása

Vannak, akik úgy tartják, minden történetet a gyűlölet ereje hajt előre. Akik így gondolják, azok szerint a szeretet csak a gyengék önáltatása. Először akkor hallottam ezekről a gondolatokról, amikor Garai szomszéd elkezdett átjárni hozzánk, és én éppen a *Don Quijotét* olvastam. Apám mesélt nekem a gyűlölet erejéről, és egy beteg elméjű német íróról, akiről mindenki tudta, hogy örült, mégis hittek neki. Apám akkoriban ott tartotta egy vaskos kötetét ennek a kibogozhatatlan nevű írónak a dolgozószobája íróasztalán, amelynek nem szívesen engedett senkit a közelébe. Garai szomszéd is csak a konyhaasztalnál ülhetett, pedig arra gyanakodtam, apám épp miatta vette le a polcról azt a kötetet, amelyet ő csak úgy emlegetett, a gyűlölet könyve.

Apám akkoriban egyre több időt töltött otthon. Anyánk szerint élvezte, hogy külön dolgozószobája van, bár nekem nem úgy tűnt, mintha bármit is élvezni tudna. Borongós volt a tekintete, akárha a homloka állandóan árnyékban tartotta volna az arcát. Egyre kevesebb órát kapott az egyetemen, és hiába üldögélt nap-hosszat a könyvei és papírjai fölött, nyílt titok volt, hogy alig tud írni. Anyánk egyszer megjegyezte, csak a besült író sorsától kíméljen meg minket az ég. Énrám meg az akkoriban még óvodás korú öcsémre gondolt, hogy minket kíméljen meg. Kirázott a hideg a „besült író” szókapcsolat hallatán. Nem tudtam ezt a szókapcsolatot apámmal azonosítani. Arra gondoltam, biztosan ír még akkor is, ha nem veti papírra a szavait. Magam sem értettem ezt a gondolatomat, de nem is nagyon rágódtam rajta.

Hároméves korom körül költöztünk a vidéki házba a kétszobás városi panelből. Nem csak apánk kapott külön dolgozót, nekem is saját szoba jutott. Akkor kezdtem igazán élvezni ezt, amikor tudatosan rendelkezni kezdtem a könyvespolc felett. Már nemcsak az került oda, amit a szüleim odatettek, hanem a saját válogatásom is. A *Don Quijoté*nak először egy könyvtári példányát olvastam, de még be sem fejeztem, amikor beszereztem belőle egy sajátot. Antikváriumi példányt, egy régi kiadásból, két kötetben. Olyan humor volt benne, amilyennel még nem találkoztam, jobb szó híján úgy neveztem el, hátborzongató.

Amikor apám azt mondta, minden történetet a gyűlölet ereje hajt előre, nem tudtam őt megcáfolni.

Garai szomszéd egy sötét télvégi délutánon bukkant fel először. Résnyire nyitva volt a szobám konyhára nyíló ajtaja, az apám a konyhaasztalnál ültette le a vendéget, és feles poharakat tett le elé. A spájzból előhúzta a házipálinkáját, és miközben Garai szomszéd előadta a sirámain, töltött mindkettejüknek.

Garaiék az öreg Garai szülők házában éltek néhány éve, amióta a szülőket öregotthonba költöztették. A fővárosból jöttek vissza, és nem nagyon akartak megszólalni magyarul. Az öreg Garai szülők régi falusiak voltak, Ernő bácsi ko-

vácsként dolgozott még nyolcvanon túl is. A gyerekeiket szlovák iskolába adták, az egyik fiuk egy vágbesztercei családhoz nősült be, azóta alig mutatkozott itt délen, a másik pedig, a mi szomszédunk taxisofőr lett Pozsonyban, majd éjjeliőr. A felesége ugyanilyen asszimiláns fővárosi volt, az ő szülei Galánta környékéről származtak. Ahogy a férje, Garainé is törve beszélt magyarul, és inkább csak néhány kupica pálinka után melegedett bele a nyelvbe, de akkor már a népdalok is eszébe jutottak.

Garaiék nem nagyon álltak szóba a szüleimmel. Az asszonyt alig ismertük, én sokáig a bundás néniként emlegettem, mert előszeretettel járt rókaprémben még kiflit venni is. A lányuk balesete után váltak el, és Garainé Pozsonyban maradt. Soha nem tudtuk meg, mi történt pontosan, a faluban azt beszélték, a kislányt egy troli ütötte el a fővárosban. A részletek zavarosak voltak. Akadt olyan szóbeszéd is, hogy a kislánynak valamilyen drogok okozták a vesztét. De igazából még azt sem tudtuk, hány éves lehetett Garaiék lánya, a szüleim nem voltak túl intenzív kapcsolatban a falusiakkal, és nem faggatták őket erről. A lányt Pozsonyban temették el, és néhányan azt beszélték, Garai ettől készült ki igazán. Azt akarta volna, az ő közelében legyen a sír. Így több mint ötven kilométert kellett autóznia, ha ki akart menni a lányához a temetőbe.

Amikor Garai azon a sötét téli délutánon felbukkant nálunk, akkor hallottam először a fiáról. Azt mondta, meg kell tudnunk, kicsoda az ő fia. Mert egyedül már csak a fiában hisz, a fia tartja benne a lelket, mert ő még sokra fogja vinni, nagyon sokra. Kapkodva felhajtotta a kisüstit. Apám szótlánul töltött neki még egyet. Régóta nem voltak vendégei, talán hiányzott neki a társaság. Volt, hogy egy teljes hétig ki sem mozdult. Anyánk egyszer azt mondta, arra vár, hogy kiderüljön végre, ki mindenki lakozik még apánkban. Arra várhat, gondoltam, mert bárkik lakoznak is benne, apánk jó vendéglátónak bizonyult: nem engedett ki magából senkit. Csak mesélni szeretett nekünk, régi mitológiákból, amelyekben állandóan összekeverte a szereplőket és a történeteket. Tudtam, mert utánaolvastam abban a védőborító nélküli, szürke, régi gyűjteményben, amelyet kisa-játítottam magamnak, és a szobám könyvespolcára csempésztem. Az öcsémet nem érdekelte, hogyan állnak fejre az ősi történetek, elég volt neki, ha repülő gyíkokról és tengeri szörnyekről hallhatott. Apánk pedig sok szörnyet emlegetett, és sosem végződtek túl vidáman a történetei.

Talán ezért hallgatta ilyen figyelmesen Garai szomszédot. Arra számíthatott, ez a történet sem fog jól végződni.

Garai viszont már a harmadik feles után teljesen elázott és követhetetlen lett, összefüggéstelenül beszélt a feleségéről, akit hárpíanak és vén kurvának nevezett, és a lányáról, akiről szerinte senki nem tudja az igazságot.

Talán ő maga sem tudta, mert nem árulta el.

Másnap délután megint megjelent, de most sokkal visszafogottabb volt. Megint a *Don Quijotéból* kaptam fel éppen a fejemet, amikor meghallottam a bakancsa csattogását az előszoba linóleumán. Elnézést kért apámtól, amiért előző nap úgy lerohanta. Azt állította, csak ezért jött át, hogy elnézést kérjen. Apám bólintott, de nem hívta beljebb. Két perc múlva mégis ott ültek megint a konyhaasztalnál, és Garai rákezde.

Félig magyarul, félig szlovákul beszélt, szlovákul választékosabban fejezte ki

magát, de káromkodni magyarul szeretett, moja drahá (az én drágám), az a geny-nyes valagú rohadt kurva, ezt többször elismételte, mikor már túl voltak a második pálinkán. A fia hamarosan meglátogatja, mondta, a barátaival együtt, akiket ő nagyon tisztel. A fia a jó szkinhedek közül való, ezt tudnunk kell, hangsúlyozta. Emlékszünk-e azokra a hungaristákra, akik tavaly nyáron egy egész hétvégén át itt masírozgattak a faluban fel-alá, kérdezte, de a választ meg sem várva gyorsan folytatta, hogy az ő fia nagyon jó kapcsolatot ápol azokkal a hungaristákkal, mert ugyanaz a céljuk, ugyanúgy rendet akarnak. Az ő fia nem azok közé a taknyos pöcsfejek közé tartozik, akik pelyhedző bajszerű cigánygyerekeket vegzálnak a pozsonyi Nivy buszpályaudvaron, mondta Garai, hanem azok közé, akik a rohadékokra mennek rá. Így mondta, hogy rámennek a rohadékokra. Amióta a zsarukat mind kilóra megvették a geci maffiózók, egyedül az ő fia és a jó szkinhedek azok, akik a geciket elkapják. Sokan vannak, kérdezte váratlanul apám. Garai megtorpant. Kicsodák, kérdezett vissza. A jó szkinhedek, mondta apám. Az egy válogatott társaság, mondta Garai, és kissé gyanakvóan nézett apámra, mielőtt felhajtotta volna a pálinkáját. Ideje mennie, mondta aztán, mert készülődik. A hétvégén jönnek, a fia és a barátai, fel kell készülnie.

Anyánk műszakokban dolgozott a kórházban, és apánk is műszakokban dolgozott a szobájában, csak apánk műszakjait sehogy sem lehetett követni. Néha odaálltam az ajtaja elé, és vártam, hogy lépjen ki. Félórát is elácsorogtam ott, amíg feladtam. A háttérben az öcsém hülye japán meséi szóltak, videokazettákra játszatta fel őket, és körbe-körbe nézte, úgy próbált mozogni, mint a törpe, nagyfejű animefigurák, még amikor bölintott, is suhogó hangot imitált.

Anyánk valahogy tudomást szerzett Garai szomszéd látogatásairól, és úgy intézte, hogy másnap délután otthon legyen. Amikor Garai beállított, ott termett az előszobában, és leült ő is a két férfi mellé a konyhaasztalhoz. Garai addig vett csak róla tudomást, amíg nem kezdtek inni, aztán már inkább apánknak magyarázott. A fia bölcsességéről beszélt. A fia pontosan tudja, kiket kell kiszűrni. Nem elég, hogy valaki cigány, ugyan már, a cigányokkal a fiának semmi baja sincsen, a cigányok ártatlan népség. A fia meg a barátai azokat kapják el, akik gyanúsak. Követik őket, és tettenéréskor csapnak le. De akkor rendesen. Úristen, de hát mit művelnek velük, kérdezte az anyám, de Garai semmibe vette. A fia a keleti harcművészetek mestere, folytatta kajánul mosolyogva, a fia bokszol és dzsúdózik, és ismeri a gyilkos pontokat. Mik azok a gyilkos pontok, kérdezte anyám. Ahol megüt valakit, és az megbénul? Garai erre felröhögött, tetszett neki az a szó, hogy megbénul. Talán nem is értette, mit jelent, de tetszett neki. Kurvára megbénul, hogy aztán úgy kell feltörölni, röhögött bele apám képébe. Apám arcát nem láttam, háttal ült nekem, csak azt láttam, hogy mozdulatlan.

Garai távozása után ott maradtak a konyhában, míg én az öcsémmel a nappaliban ültem a tévé előtt. Tudod, mi van ott, kérdezte anyám apámat, a Nivyn, a buszpályaudvaron. Ugyanaz, mint húsz éve, csak éppen sokkal rohadtabb minden. A mozgólépcsők után, az egyik büfé bejáratával szemben van egy nagy terasz, romos az egész, széttöredezett csempék, rozsdás korlátok, csupa dzsuva mindenhol, ott ülnek naphosszat ezek a gyerekek, a ringyóikkal. Onnan basztatják a hómlesszeket, akik a padokon alszanak, meg a csencselőket. Ez az idióta meg azt gondolja, hogy ott van jó helyen a gyereke. Miért engedjük őt be? Azt

hiszem, valamit el akar mondani, mondta hosszú szünet után apánk. Elmondani? Mégis mit? Nem tudom. Azzal mindketten elhallgattak.

Garai szomszéd napokig nem jelentkezett. Esős napok jöttek, szürke lé csurgott mindenhonnan, nem lehetett átmenni úgy az udvaron, hogy ne ázzon be mindenünk, az öcsémnek a feje búbja is sáros volt, ha csak egy percre kimozdult. Napokig lustán verték a párkányt a súlyos esőcseppek, mintha sártengerbe akarnák fojtani a falut. Aztán az egyik este, amikor az öcsém már lefeküdt, én pedig lámpafénynél bújtam a Cervantesemet, ordításra lettünk figyelmesek. Először távolinak hangzott, de egyre fokozódott, mintha felénk közeledne a hangorkán, és mintha körbevenne bennünket, mint a sűrű, mocsos eső. De ez emberi hang volt, emberi torokból áradó robaj, amely kétségbeesett erővel söpört el minden más hangot maga körül. Anyánk rémült arccal rohant ki a konyha közepére, én a szobám küszöbéről néztem őt, s apánk is felbukkant a dolgozója ajtajában. Anyánkra nézett, és egy pillanatra lehajtotta a fejét.

Mintha hallgatózott volna, pedig fülsiketítő volt a robaj.

Az előszobaajtóból néztünk utána. Esőkabátot vett, elemlámpát fogott, és elindult Garaiékhoz. Az ordítás nem csitult, artikulálatlan volt és egyforma intenzitású. Mély, vadállati hang. Az öcsém is előbújta a hálóból, és amikor anyám érte szaladt, én gyorsan belebújtam a cipőmbe és a kabátomba, és apám után osontam.

Cuppogott a sár a talpam alatt, és nem láttam semmit, csak az egyre erősebb ordítás felé tartottam, mintha egyenesen egy kitátott torokba szaladnék bele. Apám nyitva hagyta a kaput, rohantam át a zuhogó esőben Garaiékhoz, ott is tárva találtam a kaput, az ordítás hátulról jött, talán elkapta valami ott hátul a szomszédot, egy vadállat, egy fegyveres betolakodó. Pislogó fényt láttam hátul, az ordítás szakadozni kezdett, az eső pedig egyre csak ömlött, és akkor ráléptem valamire, puha volt, de egyúttal sikamlós, és elvesztettem az egyensúlyomat, mintha az a valami egyszerre akarna beszippantani és eltaszítani... hideg ölelést éreztem, és az ordítás egyszeriben abbamaradt.

A következő napot lázasan feküdtem végig, és még napokig tartott, amire magamhoz tértem annyira, hogy rendes ételt is magamhoz bírjak venni. Nem vittek orvoshoz, odahaza kezeltek, anyám hideg vizes borogatásba csavart, és bűdös sziruppal itatott. Senki nem beszélt az ordításról vagy arról, hogyan keveredtem haza.

Néhány nyugodtabb nap után beállított Garainé. A szokásos túllőtözöttségével együtt: mindenhol aranyláncok fityegtek rajta, a nyakában nyúlmancsok lógtak. Komor volt az arca, és azt kérte, anyánk és apánk is hallgassa végig.

Halkan beszélt, rá kellett tapadnom az ajtóra, hogy halljam, de még így sem tudtam kivenni minden szavát. Arra viszont rájöttem, hogy azt állította, Garai hazudott nekünk. Nekik nincsen semmiféle fiuk.

Nehéz idők ezek, mondta többször egymás után, mintha jobb nem jutna eszébe. Ő is keverten beszélt, néha magyarul, néha szlovákul. A lányukat csak dcérkaként emlegette, a férjéről úgy beszélt, az a marha vadbarom. Kitalálta magának, hogy a fia kinyírja a tetves cigányokat, mondta, mert kinek nincs elege a tetves népségből, hiszen ti is tudjátok, mondta. Néha tegezte a szüleimet, néha magázta. Ez a vadbarom kitalálta, hogy a fiunk beállt a jó szkinhedek közé, akik

nem olyan hitleristák, hanem csak tényleg rendet akarnak. Olykor azt mondta Garainé, faszisták, máskor, hogy faszisták. Az egyik szobát a házban berendezte, mintha a fiunké lenne, én nézni se bírom. Plakátokat ragasztott ki, könyveket rakott a polcra, a második világháborúról, tankok meg repülők meg ilyenek, a szekrénybe meg egyenruhákat aggatott. Abban fognak masírozni, itt a faluban, ezt mondogatta, mint egy vadállat. Meg hogy a mi fiunk majd megtanít mindenkit, hogy mi az igazi moral. Ezt így mondta Garainé, hogy moral. A kulcslyukon át láttam, hogy fogta közben a fejét, és már ott volt előtte a felespohár, amit aztán gyorsan a szájához kapott. Anyánk csak csóválta a fejét, hogy ő ezt nem akarja elhinni. Garainé aztán már csak azt ismételte, hogy nem tudja, mit csináljon. Még néhány pohárkával megivott, mielőtt távozott volna.

Másnap érkeztek az első hírek Oskar Bereckről. Hétköznapi fiú volt, egy Dunaszerdahely környéki faluból. Mutogatták a képét a tévében, jellegtelen arc, rövid, sötét haj, borús, unott tekintet, bádogosnak tanult az egyik szakközépben, nem messze a buszpályaudvartól. Minden nap beutazott, és egyedül szokott bejárni a suliba. Azt mondták, nem nagyon voltak barátai. A szülei félnék emberek voltak, több mint egy napig nem mertek szólni senkinek, mert azt hitték, csak elszökött valahova a gyerek.

Némán meredtünk a képernyőre, apánk, anyánk meg én, amíg az öcsém a padlón játszott a dinóival. Minden nap bemutatták Oskar Bereck fotóját, és elmondtak róla egy-két újabb részletet. Vagy talán ezeket már csak hozzáképzeltem, a részleteket. Arról, hogy nem tudott rendesen szlovákul. Arról, hogy korábban egyszer belekeveredett egy verekedésbe, épp a buszpályaudvar mellett, középiskolás fiúk meg nációk, utólag kiderült, hogy utóbbiak között több rendőr is volt. Oskar Berecknek több cigány osztálytársa is volt, de nem barátkozott velük. Nem szeretett focizni, inkább hosszútávfutásban volt jó. Szótlan volt, és rossz eredményei voltak a suliban.

Nem beszélünk róla odahaza. Anyánk azt mondta volna, van nekünk más bajunk is. Apánk pedig sötéten hallgatott.

Mire elmúltak az esők, és felszáradt a sár, Oskar Bereck fotója is eltűnt a tévéből. Úgy éreztem, évek teltek el, pedig csak hetek voltak. Egyszer majdnem megkérdeztem anyánkat, nem lehet-e, hogy Oskar Berecket én találtam ki.

Kóboroltam odakint délutánonként a határban, és a darvakat figyeltem, amelyek alacsonyan szálltak a szélalmok felett.

Amikor az egyik délután hazafelé tartottam, a mi házunk bejáratát is elállták a vadul villogó rendőrautók. Állig felfegyverzett, fekete gúnyába burkolt férfiak sorakoztak Garai szomszéd kapujában. A falusiak nem mertek kijönni az utcára, a függönyök rései közül leskelődtek. Én a saroknál álltam, és jól láttam, ahogy kivonszolják őt, mint egy rongybábút, egyszer a földre taszították, és csak hosszas nyűgölődéssel bírták megint talpra. Nem kiabált, nem tiltakozott. Borostás volt, ápolatlan, szakadozott. Betolták az egyik kocsiba, és még órákig ott nyüzsögtek, mielőtt szirénázva elrobogtak volna.

Már aznap este bemondták a híradóban, hogy megvan Oskar Bereck elrablója. Egy fiatal fiút gyanúsítottak, aki állítólag egymaga követte el a bűntényt. A nevét nem mondták be, a képét sem mutatták meg, csak annyit közöltek, egy szélsőséges mozgalom tagja volt, aki azzal védekezett, hogy ő csak az ártalmas

és haszontalan elemeket akarja kiiktatni a társadalomból, amivel a rendfenntartó erők munkáját helyettesíti. Nem értett egyet a váddal, hogy emberrablást követett volna el, és nem akarta elárulni, hol van a fiú, és hogy egyáltalán életben van-e. A rendőrség nem közölte, hogyan bukkantak az elkövető nyomára.

Ez volt az utolsó hír, amit az ügyről hallottam.

Garai valahogy visszatért a faluba, senki nem tudta megmondani, pontosan mikor. Az elszállítása utáni nap estéjén már az udvarán tett-vett. Sokat pusmogtak róla és a fiáról. A fia a börtönben fog megrohadni a Bereck fiú elrablása miatt, híresztelték néhányan. Az anyánk ideges volt néhány napig, sápadtan kelt és feküdt, mint aki nem ért semmit. Garai velünk akkortól alig állt szóba, épphogy csak köszönt, magyarul nem beszélt senkihez, és kocsmába sem járt. Később összeharagkozott néhány családdal, akik újonnan költöztek be a faluba a fővárosból. Együtt megalapították az egyik nemzeti párt helyi szervezetét, és Garai képviselőnek jelöltette magát a helyhatósági választásokon, de nem járt sikerrel. Garainét csak elvétve láttuk a háznál, nem állt szóba senkivel, az arcát a csillogó prémjeibe süllyesztette. Végül eladták a házat, és egy csendes fiatal pár költözött a helyükre a fővárosból.

Apám megint több órát kapott az egyetemen, így kevesebb időt töltött otthon, amitől nyitottabb és beszédesebb lett. Sokat mesélt a kollégáiról meg az ügyesebb tanítványairól, és néha meg is hívta egyiküket-másikukat hozzánk ebédre vagy grillezni. Alig ismertem rá. A dolgozója ajtaját tárva-nyitva tartotta, még az öcsém is bemehetett játszani, ha épp kedve támadt. Én csak egyszer merészkedtem be, jóval később, már a következő ősszel, amikor anyánkkal együtt házon kívül tudtam őket. Nem volt olyan vastag porréteg a bútorokon, mint korábban, amikor apánk azt sem engedte, hogy rendszeresen ki legyen takarítva a szoba. Az íróasztalról hiányzott a hideglelés nevű német író vaskos kötete, csak apánk szótárai sorakoztak rajta, katonás rendben. Az egyik fiókot félig kihúzva találtam, egy fotót láttam a mélyén. Lassan vettem ki, és fokozatosan tárult fel előttem a régről belém vésődött kép: Oskar Bereck fotója volt.

Az írásról nem faggattam az apámat többé. Nem kellett hozzáfűzni semmit, hogy felhagyott vele. Sokat fürkésztem az arcát: már nem borított rá árnyékot az a széles, csüggedt homlok. Nem mesélt nekünk, elfogytak a szanaszét csócsált mitológiai történetek, hiába kérlette őt az öcsém. Inkább csak felolvasott, de mindig olyan fátyolos hangon, hogy egyetlen szavát sem jegyeztük meg sosem.